22862 - Müşteri çekmek için sunulan ödüllerin hükmü

Soru

Birtakım mağazalar, gazeteler veya başka kuruluşlar daha fazla müşteriyi çekmek için arada bir ödüllü yarışmalar düzenliyor. Bunlara katılmanın hükmü nedir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Bu konu, son zamanlarda meydana gelen bir durum olup piyasada rekabetin kızışması nedeniyle ve mal sahiplerinin ürünlerini tanıtmak amacıyla başvurdukları yöntemlerden biridir. Çağdaş alimler bu konuda iki görüş bildirmişlerdir:

Birincisi: Bu uygulama tamamen caiz değildir. Daimî Fetva Kurulu ve Şeyh bin Baz bu görüşü savunurlar.

Daimî Fetva Kurulu’na şöyle soruldu:

Amerika'da yiyecek satan bazı mağazalar var; onlardan alışveriş yaparsanız size bilinmeyen numaralar veriyorlar, mağazanın belirlediği belirli rakamları toplarsanız bir miktar para ödülü kazanıyorsunuz. Bu ödül için ek bir ücret ödenmediği halde bunu almak caiz mi?

Cevap:

Şayet konu anlattığınız gibi ise alışveriş yaptığınız veya mağazaya giriş yaptığınız için aldığınız ödülü almanız caiz değildir. Ayrıca seçtiğiniz bilinmeyen numara daha sonra bilinir hale gelir ve kumar hükmüne girer. Kumar da Kur’an, sünnet ve alimlerin icmâ kararıyla haramdır. (Daimî Fetva Kurulu 15/191-5847)

Kurula yöneltilen başka bir soruda:

Bazı mağazalar cips poşetlerini normal fiyatından daha pahalıya satar, zira poşetler araba ve başka ödülleri kazandıran çekilişler içerir. Bu ürünleri almak caiz midir?

Söz konusu alışveriş caiz olmadığı gibi Allah'ın haram kıldığı çirkin kumardan sayılır. Zira bu alışveriş aldanma, belirsizlik ve haksız kazanç içermektedir. Yüce Allah şöyle dedi: "Ey iman edenler! Hamr (sarhoş eden her şey), kumar (tüm şans oyunları), dikili taşlar (putlar) ve fal okları (çekiliş oyunları) şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?" (Maide 90-91)

Başka bir ayette: "Ey inananlar! Birbirinizin mallarını (hırsızlık, gasp, kumar ve faiz gibi) haksız yollarla yemeyin." (Nisa 29)

Ayrıca Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem belirsizlik ve aldanma içeren alışverişleri yasaklamıştır. (Daimi Fetva Kurulu 15/195-18324)

Başka bir soruda şöyle soruldu:

Birden fazla aramaya teşvik etmek amacıyla bazı iletişim şirketleri tarafından sunulan ödüllerin hükmü nedir?

Cevap:

Söz konusu sisteme göre iletişim kurumlarından telefon eden kişilere hediye adı altında verilenler; kumar oynamayı, insanları kandırmayı içerdiği gibi telefon iletişimini teşvik etmek ve geliri artırmak amacıyla hukuka aykırı olarak para tüketmeyi ve bunun sonucunda ortaya çıkan düşmanlığı içerdiği için caiz değildir. Şirketlerin sahipleri arasında ve arayanlar arasında da düşmanlık ve nefret ateşini körüklemektedir. Yüce Allah şöyle dedi: "Ey iman edenler! Hamr (sarhoş eden her şey), kumar (tüm şans oyunları), dikili taşlar (putlar) ve fal okları (çekiliş oyunları) şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?" (Maide 90-91)

Daimî Fetva Kurulu 15/196-19560)

Şeyh İbn Baz Rahimehullah'a şöyle soruldu:

"İlimizde bir yardımlaşma derneği girişinin önüne ödül olarak bir araba sergilenmiştir, böylece mağazasından 100 TL ve üzeri alışveriş yapan kişiye üzerinde "Değeri 10 TL" yazılı numaralı bir çek hediye edilir. Daha sonra çekiliş yapılır ve şanslı bir kişi sergilenen arabayı kazanır. Sorum şudur:

1- Ücretsiz olarak verilen çek ile bu çekilişe katılmanın hükmü nedir? Zira katılımcı kazanmazsa da hiçbir şey kaybetmez.

2- Çekilişe katılabilmek ve söz konusu çeki almak amacıyla o dernekten alışveriş yapmanın hükmü nedir?

Cevap:

Bu alışveriş Allah'ın haram kıldığı kumar türlerindendir. Yüce Allah şöyle dedi: "Ey iman edenler! Hamr (sarhoş eden her şey), kumar (tüm şans oyunları), dikili taşlar (putlar) ve fal okları (çekiliş oyunları) şüphesiz şeytan işi pisliklerdir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?" (Maide 90-91)

Yöneticilerin ve ilim ehlinin bu tür uygulamaları yasaklamaları ve bunlardan sakındırmaları gerekir. Zira bu, Allah'ın kitabına aykırı olduğu gibi insanların mallarını haksız yere yemektir. Allah hepimize hidayet ve istikamet nasip etsin. (Davet Dergisi sayı 1145)

Şeyh İbn Useymin, bu tür yarışmalara katılmanın ve alışveriş yapanlara ödül verilmesinin ancak iki şartla caiz olduğunu savunmaktadır.

Birincisi:

Verilen para, ürünün gerçek karşılığı olmasıdır. Yani ödül için ürünün fiyatı yükseltilmemelidir. Şayet ödül için fiyatı yükseltiliyorsa kumar olup helal değildir.

İkincisi:

Müşteri bir ürünü ödül beklentisiyle satın almamalıdır. Eğer sadece ödül beklentisiyle satın alıyorsa ve ürünle ilgili hiçbir amacı yoksa bu para israfıdır. Bazı insanlar birtakım ürünleri satın alır ancak ödül kazanmadığında o ürünü çöpe dökmektedir. Bu caiz olmadığı gibi bu para israfıdır. (Esile Bab el Meftuh, no: 1162)

En uygun görüş budur –inşaallah- insan bir ürünü ne amacıyla satın aldığın ancak kendisi bilir.

Allah bize helal rızık, kanaat ve rıza nasip etsin. Allah bizi haram ve yollarından uzaklaştırsın.

En iyisini Allah bilir.